

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

74 Invitus nullus erit hic ad sacra trahendus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DISTINCTIO LXXIII.

Qualiter a vero commendatiua, vel dimissoria, seu formata epistola facienda sit, videndum est. Debent namq[ue] littere Graecae interponi in ea epistola, & non sine causa. Graecae enim elementa literarum, numeris etiam exprimerent, nullus qui vel tenuiter Graeci sermonis notitiam habet, ignorat. Ne igitur in faciendis epistolis canonicis, quas nos Latini formatas vocat, aliqua fraus falsitatis temere praesumeretur, hoc a patribus oecumenicis. Nicaea congregati saluberrime inventum est, & constitutum, ut formata epistola hanc calculationis seu supputationis habeant rationem: id est, ut assumentur in supputationem prima Graeca elementa Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, hoc est, π, υ, α: quae elementa octogenarium, & quadringentesimum, & primum significant numerum. Petri quoque Apostoli prima littera, id est, π, quae numerum octoginta significat: eius quoque, qui scribit, Episcopi d prima littera, cui scribitur, secunda littera; accipientis, tertia littera; curatus quoque, de qua scribitur, quarta, & inductionis, quaecumque est, illius c temporis, numerus assumatur. Atque ita his omnibus Graeci litteris, quae, ut diximus, numeris expriment, in unum ductis, unum, quaecumque fuerit collecta, summam epistola teneat: hanc qui suscipit, omni cum cautela requirit expressè d. Addat praeterea separatim in epistola etiam nonagenarium, & novum numerum, qui secundum Graeca elementa significat, α, β, γ.

C. I. ¶ Exemplar formata epistola, quae in Nicaena synodo a cccxviii. Patribus facta est.

In nomine Patris. π. & Filii. υ. & Spiritus sancti. α. β. γ. VValterio Spirensi Episcopo. Ego Burchardus sanctae VVormaciensis ecclesiae devotus, gregis Christi famulus, in Deo vero summae felicitatis beatitudinem. Cum sancta catholica ecclesia prompta sit sequi documenta Evangelica s. quae dicunt. [Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, accipiet mercedem prophetæ: & qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet, &c.] & Apostolus g jubeat hospitalitatem sectari, & necessitatibus sanctorum vitorum communicare, raspen propter eos, qui cauteriatam habent suam conscientiam, dicentes se esse simplices, cum sint astutia diabolica repleti; & pro opere pietatis dicunt se de loco ad locum transire, cum sint, sua malicia faciente, fugitivi, & dicunt se esse ministerio sacro infertos, cum non sint, statutum est à sanctis Patribus, neminem clericum alienum, & ignotum recipi ab aliquo Episcopo & inthronizari in sua ecclesia, nisi habeat à proprio Episcopo epistolam, quae in canonicis nominatur formata. Ideo notum facimus fraternitati h. vestrae, quod praesens frater noster harum litterarum portator, nomine Hermannus i, non pro sua nequitia expulsus est à nobis, sed postulantibus fratribus, eò quod ex familia nostra fuit, & noster baptizatus, fecimus ei libertatem receptam in k cornu altaris canonicè, & ordinavimus eum ad gradum presbyterii. Cui etiam has dimissorias, sive commendatiuas litteras facimus, & eum ad vestram dilectam fraternitatem dirigimus: ut in vestra parochia sub vestro sacro regimine, & defensione consistere valeat. Ego, inquam, Burchardus humilis Episcopus in nomine Patris l. & Filii, & Spiritus Sancti, & in unitate sanctae ecclesiae, in qua Petro datum est jus ligandi, atque solvendi, absolvo Hermannum presbyterum de civitate VVormaciensi indictione x. & licentiam do vobis inthronizandi eum in quacunque ecclesia vultis vestrae parochiae.

a Ex Attico ad finem concilii Chalcedonensis. Ansel. lib. 6. c. 127. Ivo p. 6. cap. 334. b al. epistolam. c al. id. d al. expressam. e Burch. l. 2. c. 227. Ivo part. 6. c. 434. simile quiddam multoq[ue] magis, cap. 435. f Matt. 10. g Rom. 12. h al. paternitati. i Ecc. manus. j Burch. k al. w. l al. patri π. & filii υ. & Spiritus Sancti α. Ivo p. 6. c. 434. simile.

¶ Hanc ergo epistolam Graecis litteris hinc inde munire decrevimus, & annulo nostrae ecclesiae firmare censuimus. Fraternitatem vestram Christus nobis incolumem confervet l. π. υ. α. π. β. γ. ε. ζ. η. θ. Data VVormaciae Idibus Martii, anno Dominicae incarnationis M. XII. Indictione X.

1 ¶ Conferret] In hoc & sequenti capite ea tacitum sunt commendata, quae exemplarium auxilio restitui poterant. Ceterum quae hoc loco sequuntur, etiam apud Burchardum sunt depravata. Facile autem restitui possunt ex regulis initio distinctionis traditis. Quibus quidem regulis optime respondet exemplum ab Ivone collectum p. 6. cap. 435. si litterae in extremo 434. capituli posita, ponantur loco earum quae in ipso 435. afferuntur. Addita enim illis dictione, α, β, γ, resultat numerus ibi notatus, id est, 136CLXXVIII. Bene etiam procedit exemplum c. 434. si ubi nunc summa est 139, sit 149. sicut se locum indicasse.

C. II. ¶ Incipit epistola formata à cccxviii. Episcopis, & ab Attico 1 Constantiensi Episcopo data.

Sanctissimo a in Christo fratri summa dulcedine charitatis amplectendo. A. illius civitatis Episcopo, v. illius ecclesiae praesul perpetuae beatitudinis optat in Christo salutem. π. υ. α. π. De cetero noverit sancta fraternitas vestra, quod iste clericus Hermannus nomine nostrae in parochia instructus, ac detonsus, parvitate nostram rogavit, quatenus illi commendatiuas litteras conferberemus, quibus vestrae celsitudini commendatus, sub tuitione vestri regiminis degere posset: cuius voluntati consentientes, secundum canonicam auctoritatem litteras ei dimissorias dedimus, per quas & ipsi concedimus, ut sub vestro magisterio divinae servitutis insistens, sua deseruiat utilitati, & vobis licentiam tribuimus, ut, si dignum eum iud. a. voveritis, ad sacros ordines promoveatis. Commendatum ergo eum cura vestra suscipite, & nostris ex partibus absolutum, in vestram ovium numerum custodite. Quas litteras, ut vigore veritatis firmatae, indubitanter à vobis suscipiantur, litteris Graecis, ut canonica docet auctoritas, confirmare saevimus. Sancta Trinitas vestram beatitudinem ad regimen sanctae vobis ecclesiae perpetuare bene valere concedat, apulo 2, vel sic. α. β. γ. quae eandem summam expriment, indictione X. Continet haec formata epistola summam numeri MCCCXV. b. Y. Graecam in nomine illius primam ponimus, quia Graeci eam in quibusdam locis pro, u, consonante ponunt, sicut est Δαβιδ & Δαβιδιον.

1 ¶ Ab Attico] Antea legebatur, abbatibus. Restitutum est locus ex conjectura (quod peritior factum est) quoniam evidenti ratione nitetur.

2 ¶ α, β, γ, vel sic. α. β. γ.] Addita sunt haec ex aliquo vetusti exemplaribus, & utrisque istis notis idem numerus nonagenarius nonus significatur. In codicibus vero impressis vel notatis, vel dictio, Amen, Latine scripta, in qua nulla est numerus significatio.

DISTINCTIO LXXIV.

¶ Veritur de his, qui ab Episcopis suis promoveri c. 100. temunt, an invitati sint sublimandi, an non.

C. I. ¶ Annua suspensioni subiacet Episcopus, quae invitum ordinare praesumat.

De his ita statutum invenitur in concilio Aurelianensi III. cap. 7.

Episcopus, qui invitum, aut reclamantem praesumpserit ordinare, annuali poenitentiae subditus Missas facere non praesumat.

a Ansel. l. 6. c. 121. b al. MCCCXV. c al. ordinari. C. II.

C. II. *Nullus promoveatur invitus.*

*Item Gregorius Natal. Episcopo Salutaris, in
lib. 1. reg. epist. 19.*

Gesta, a qua nobis in concilio vestri confecta secre-
tario direxistis, in quibus archidiaconus Honoratus
addicitur b, plena esse cognovimus semine jurgiorum:
cum uno eodemque tempore una persona nolens ad sacer-
dotii ordinem provehatur, qua tanquam immerita à dia-
conatus officio remouetur. Et sicut iustum est, ut nemo
erescere compellatur invitus, ita censendum puto simi-
liter, ne quisquam insons ab ordinis sui ministerio deji-
ciatur iniuste.

C. III. *Qui ab Episcopis suis promoveri con-
temnatur, a loci suo dejectu-
antur.*

Contra invenitur c in concil. Carthag. c. 37.

Si qui d clerici ab Episcopis suis promoveri contem-
pserint, nec illie manent, unde recedere noluerunt.
I Si qui J Verba hujus capituli sunt titulus sequenti capituli,
Placuit, qui est proprius canon trigessimus primus concilii Carthagi-
nensis in codice canonum, et apud Græcos.

C. IV. *De eodem.*

Placuit e, ut quicumque clerici, vel diaconi pro ne-
cessitatibus i ecclesiasticarum rerum non obtem-
peraverint Episcopis suis, volentibus eos ad honorem
amplioem in ecclesia sua promovere, nec illic mini-
strent in suo gradu, unde noluerunt recedere.

I Pro necessitatibus J Græcè est: *ἵνα τὸν καθ' ἑκάστην
ἀνάγκην τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσθενῶν, ἴδ' ἐστ', ὅβ' ἰσχυρὰ
ἐκζητῶνται τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαστικῶν.*

C. V. *Postiores prioribus Episcopis non
preponant.*

Item ex concilio Agathensi, cap. 23.

Episcoporum etiam, quorum vita non reprehenditur,
posteriorum priori nullus proponatur, nisi g forte su-
perbia elatus, quod pro necessitate ecclesie Episcopus
iussit, implere contemnat. 2 pars. ¶ Sane si officium
Archidiaconatus h propter simpliciorum naturam
implere, aut expedire negiverit, ille loci sui nomen te-
neat, & ordinationem i ecclesie, quem elegerit Episco-
pus proponendum.

I Et ordinationem J *Quamvis in recentioribus concilio-
rum editionibus Colonienfis legitur, & ordinationi ecclesie,
quam elegerit Episcopus, preponatur: tamen in veteri
Coloniensi, duobus Parisiensibus, & duobus codicibus conciliorum
Vaticani est eodem modo, atq; apud Gratianum.*

C. VI. *In quo loco quisque ordinatus est, invi-
tus teneri non debet.*

*Item Gregorius Joanni Episcopo Syracusano,
lib. 11. epist. 34.*

Quorundam ad nos relatione pervenit, Cosmam,
qui ex monacho monasterii sancte Lucie à decesso
vestro memoranda: memorix Maximiano in eccle-
sia Syracusana factus subdiaconus, atque à vobis pos-
tea in possessione, qua Iuliana dicitur, presbyter est ordi-
natus, ita nimia tristitia, & loci qualitate vehementer
afflictum, ut vitam sibi penam existimer, & contritio-
nis k suæ fugam querat auxiliium. Et ideo, quia tales or-
ga subjectos nostros debemus existere, qualis nobis, si
subjecti fuissetis, nostros volueramus esse præposi-
tos, magna benignitatis est, si eum in ecclesiam, ubi sub-
diaconi est sanctus officio, sanctitas vestra reducere, at-
que illic presbyterum voluerit constituere Cardinalem.
Quod & facere quantum arbitramur, debetis, si tamen

a Polycarp. lib. 2. tit. 33. Ivo part. 6. c. 379. b al. adducitur.
c In codice canonum. d Ivo part. 6. c. 42. e Burch. l. 2. c. 178.
Ivo part. 6. c. 42. Ansel. lib. 6. c. 103. f al. ecclesiasticum non obtem-
peraverit. g al. no. orig. h al. Archidiaconus. i al. ve-
neranda. k al. contritionem.

nihil est, quod iuste contra ipsos animos vestros exaspe-
ret. Si verò aliqua culpa est, suis nobis hoc epistolis ve-
stra fraternitas, ut scire possimus, infinet.

3 pars. Verum illud Gregorii de his intelligendum est, qui
non causa necessitatis, sed causa ingratiitudinis calide ab Episcopis
suis promoveri querunt. Illud autem Carthaginensis concilii de
his intelligitur, qui nolunt obtemperare Episcopis suis, propter neceffi-
tatem ecclesie volentibus eos ad aliorum promovere. Hanc distinctio-
nem ex decreto Simplicii Papæ quilibet corroborare valet, quæ
scribitur Joanni Episcopo Ravennati, epist. 2. ait inter cetera.

C. VII. *Non est aliquis invitus ad Episco-
patum pertrahendus.*

Vbi a ista didicisti, qua in fratrem, & coepiscopum no-
strum Gregorium, non dilectione b, sed invidia per-
petrasti: quem inexcusabili violentia pertrahi ad te pas-
sus es, atque vexari, ut ei honorem tantum, non per ani-
mi tranquillitatem, sed per amentiam, sicut dicendum
est, irrogares? Neq; enim talia potuissent fieri sanitate
consilii. Nolumus exaggerare, quod gestum est, ne co-
gamur iudicare, quod dignum est. Nam privilegium me-
retur amittere, qui permilla sibi abutitur potestate. &
infra. c ¶ Denunciamus aurem, quòd si post hac quid-
quam tale præsumpseris, & aliquem seu Episcopum, seu
presbyterum, seu diaconum, invitum facere forte credi-
deris, ordinationes tibi Ravennatis ecclesie, vel Romilli-
ensis novetis auferendas.

C. VIII. *De eodem.*

*Item Gregorius Antonino subdiacono, lib. 2.
epist. 16. indicat.*

Honoratus d archidiaconus ecclesie Solonitanæ à
sanctæ memoriæ decessore meo, missa supplicatione
poposcerat, ut ab antistite suo invitum provehi ad for-
tioris gradus ordinem contra morem nullatenus coge-
retur. Hoc enim fieri sibi non provehendi gratia, sed
causa ingratiitudinis perhibebat. Pro qua re tunc iam
sanctæ memoriæ decessor noster scriptis suis Natali fra-
tri, Coepiscopoq; nostro interdixerat, ne prædictum Ho-
noratum archidiaconum invitum proveheret, nève do-
lorem conceptæ ingratiitudinis diutius in corde retine-
ret. Cumque & a nobis hæc eidem summopere fuerint
interdicta, non solum mandata Dei negligens, sed & scri-
pta nostra contemnens, præfatum archidiaconum quasi
ad fortioem honorem provehens, conatus est arte cal-
lida degradare. Unde actum est ut eo de archidiaconatus
loco summo, alium ascisceret, qui ejus obtemperare
moribus potuisset. Quem Honoratum archidiaconum
arbitramur antistiti suo aliunde displicere non potuisse,
nisi quòd eum vasa sacra suis dare parentibus prohibe-
bat. Quam causam subtili voluimus, & tunc sanctæ me-
morie decessor meus, & nunc ego indagatone discute-
re, sed ipse suorum sibi actuum conscius, personam ad
iudicium postposuit desinere. Proinde experientiam
tuam præsentis præcepti auctoritate diximus fulcien-
dam, quatenus conveniens in Salona, Natalem fratrem:
Coepiscopumque nostrum saltem tot scriptis admoni-
tum studeat abhortari, ut supra memoratum archidia-
conum in suo statim loco suscipiat. Quòd si facere hoc
contumaciter, ut contineat, forte distulerit, usum ei pal-
lii, qui ab hac sede concessus est, ex auctoritate sedis A-
postolicæ contradices e. Quem si etiam amisso pallio
adhuc in eadem pertinacia perseverare perspexeris, do-
minici quoq; corporis & sanguinis eundem antistitem
participatione privabis.

*Adhibenda est etiam disciplina, qua nolentes promoveri
ad sacros ordines, ad obtinendum Episcopis suis provocentur.*

a Polyc. lib. 2. tit. 33. Anselm. lib. 6. cap. 66. & 67. Burch. lib. 1.
cap. 20. Ivo p. 5. cap. 140. b al. electione. c 11. q. 3. can. privile-
gium. 23. q. 2. c. denunciamus autem. d Ansel. l. 7. c. 75. e al.
contradictio. orig.

In minoribus siquidem ordinibus constituti paulatim per singulos gradus sunt provohendi, ut contententes suis obedire Episcopus, dolent sibi esse prelatos, quos prius habebant subiectos.

C. I. X. ¶ Cum majores ordinari contempserint de minoribus promoveantur ordinibus.

Unde Gelasius scribiti Videri Episcopo a.

Confulat b dilectio tua de suorum promotione clericorum, perhibens, quod diaconi ad presbyterii gradum (quo ecclesiam tuam memoras indigere) venire detrectant. Quapropter quia invitos fieri ecclesiastica moderatio, gravitasque non patitur, ut ex nolentibus fiant volentes, ordinatio illa potest perficere e, si quos d habes vel in acolythis, vel subdiaconis maturore etate, & quorum sit vita probabilis, hos in presbyteratum studeas promovere, ut qui in suis ordinibus proficere noluerint, reddantur suis inferioribus post minores e, ipsaq; commoda presbyteri propensius, quam diaconi consequntur: ut hac saltem ratione constituti & honorem, quem refugerant, appetere nitantur, & questum.

DISTINCTIO LXXV.

1 Tempus autem consecrationis, sicut in ordine Romano habetur, ad Episcopi benedictionem non eligitur. Omnis enim tempore benedicuntur; dummodo jejuni, & hora tertia benedictionem accipiant.

C. I. ¶ Ordinationes Episcoporum qua hora fieri debeant.

Unde Anacletus Papa scribit ad Episcopos Italia, epist. 1. in principio.

Ordinationes s Episcoporum auctoritate Apostolica ab omnibus, qui in eadem fuerint provincia, Episcopis sunt celebranda. Qui simul convenientes, scrutinium diligenter agant, jejuniumque cum omnibus celebrent precibus, & manus in sanctis Evangelii, qua predicaturi sunt imponentes, Dominica die, hora tertia orantes, sacraque unctione, exemplo g prophetarum h, & regum capita eorum, more Apostolorum, & Moysi ungentes: quia omnis sanctificatio constat in Spiritu Sancto: cujus virtus invisibilis, sancto christum est permixta: & hoc ritu solennem celebrent ordinationem.

2 pars. Tempus autem consecrationis, trium mensium spatio elauditur: ultra quod, nisi necessitate cogente, Episcoporum consecrationes post electionem differri non licet.

C. II. ¶ Ultra tres menses non differatur Episcoporum ordinatio.

Unde in Chalcedonensi concilio, cap. 27. legitur.

Quoniam quidam metropolitanorum; sicut ad nos perlatum est, negligunt creditos sibi greges, & differunt ordinationes facere Episcoporum; placuit sancte synodo intra tres k menses fieri ordinationes Episcoporum, nisi forte inexcusabilis necessitas coegerit tempus ordinationis l amplius protelari. Si autem quis i Episcoporum hac non observaverit, ipsum debere ecclesiasticæ condemnationi subiacere, redditus vero ejusdem viduatae ecclesie integros reservari apud æconomum ejusdem ecclesie placuit.

1 ¶ Si autem quis] Sic etiam in presca versione, Græcè est:

a al. Episcopo Alexandrino. b Ansel. lib. 7. cap. 102. Ivo p. 6. cap. 106. Polyc. l. 2. tit. 31. c al. proficere. d al. quia scilicet si quis. Ivo p. 6. cap. 43. e al. posteriores. f supra dist. 64. ordinationes Episcoporum. Burch. lib. 1. cap. 15. Ivo p. 3. cap. 69. Ansel. lib. 6. cap. 13. Patm. l. 3. cap. 12. Polyc. lib. 2. tit. 6. g al. prophetarum exemplo Regum capita personarum, eos more, etc. h De Prophetis. 3. Regum 19. De Moysi. Exod. 29. De Regibus. 1. Reg. 10. i Polyc. l. 2. tit. 10. Burch. l. 1. c. 24. Ansel. l. 6. c. 40. Ivo p. 3. c. 133. k sup. dist. 30. c. 11. l τῆς κοινῆς.

ei] ἡν ἄρα προῦροι, ἡρωκείωσιν αὐτῶν (al. ἀποβουλεύσονται) ἡν ἄρα, quæ aliter interpret. verit. Quod si hoc minime fecerit, correptioni ecclesiastica subiacet. De metropolitano enim loquitur.

3 pars. Ceterorum vero ordinationes non nisi in temporibus certis, & diebus, maxime Sacerdotum, & Levitarum fieri debent, vespera videlicet sabbati, vel mane diei Dominica continentis jejunio.

C. III. ¶ Ordinationes presbyterorum, vel Levitarum qua hora fieri debeant.

Unde Zepherinus Papa scribit ad Episcopos Ægypti, epist. 2.

Ordinationes a presbyterorum, levitarumque tempore congruo, multis coram astantibus, solenniter agite, & probabiles, ac doctos viros ad hoc opus provehite, ut de eorum societate, & adjumento plurimum gaudeatis.

C. IV. ¶ Presbyteri & Levita, qua hora ordinandi sunt.

Item Leo Episcopus Discepo Alexandrino Episcopo, epist. 79. cap. 1.

Quod b a patribus nostris propensiore cura novissime servatum, a vobis quoque volumus custodiri, non passim diebus omnibus sacerdotalis, vel levitico ordinatio celebretur, sed post diem sabbati ejus noctis, qua lucefcit in prima sabbati exordia e consecrandi eligantur, in quibus his, qui consecrandi sunt, jejunium & a jejunantibus sacra benedictio conferatur. Quod iusdem observantia erit, si mane, ipso dominico die, continuo jejunio sabbati, celebretur: à quo tempore precedentis noctis initia non recedunt: quod d ad diem resurrectionis (sicut etiam in Pascha Domini declaratum pertinere non dubium est.

C. V. ¶ Quare die Dominico sacerdotum ordinationes celebrentur.

Item eodem cap.

4 Quod i die e Dominico ordinationes sacerdotum celebrentur, non tantum ex consuetudine sed etiam ex Apostolica novimus, venire doctrina, scriptura manifestante, quod cum Apostoli f Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus Sancti ad Evangelium gentibus mitterent predicandum, jejunantes, & orantes imposerunt eis manus: ut intelligamus, quanta & datum, & accipientium devotione curandum sit, ne tate benedictionis sacramentum negligenter videatur implerum. Et ideo pie & laudabiliter Apostolicis morem pœseris instituitis, si hanc ordinarum sacerdotum hanc per ecclesiam, quibus Dominus præesse te voluit, etiam ipse servaveris, ut his qui consecrandi sunt, namquam benedictio g, nisi in die Dominica resurrectionis tribuatur. Cui a vespera sabbati initium constat tribui, & tantis divinarum dispensationum h mysterium consecrata, ut quidquid est à Domino insignis constitutum, in hujus diei dignitate sit gestum. In hunc mundum sumpfit exordium: in hac per resurrectionem Christi & mors interitum, & vita accepit initium. In hac, &c.

1 ¶ Quod die] Sumptum est caput hoc ex eodem loco, & antecedenti, mutato tamen verborum ordine, & nonnulla immutata. In ipsa enim epistola post ultima verba precedentis capituli, sequitur continenter. Nam præter auctoritatem consuetudinis, quam ex Apostolica novimus venire doctrina, etiam sacra Scriptura manifestat, quod cura Apostoli, &c.

a Polyc. l. 2. tit. 28. Ansel. l. 6. cap. 43. Burch. lib. 2. c. 3. Ivo p. 3. cap. 47. b Polyc. ibid. Ansel. lib. 7. cap. 44. Ivo p. 3. cap. 71. c exordia delignantur, hoc est, sub lege divini officii constituantur. orig. d quam. orig. e Ivo p. 6. cap. 70. Patm. lib. 3. cap. 13. f Alter. g al. benedictiones tribuantur. h dispositorem.